Gemeente Enschede

Voorstel Gemeenteraad B

Onderwerp	vaststelling RES Twente 1.0		
Portefeuillehouder	Niels van den Berg agendaletter (B)		
Organisatieonderdeel	Cluster Strategie & Beleid Fysiek	Aangeboden aan Raad	18 januari 2022~~1~~
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	2100097248~~147~~

Wij stellen u voor te besluiten om:

De Regionale Energiestrategie Twente 1.0, met daarin de op de Energievisie gebaseerde inbreng vanuit Enschede, vast te stellen als strategisch koersdocument.

Inleiding
In 2019 kwam op nationaal niveau het Klimaatakkoord tot stand. Het Klimaatakkoord beschrijft maatregelen en afspraken tussen overheden en meer dan 100 bedrijven en maatschappelijke organisaties, die er toe moeten leiden dat de uitstoot aan het broeikasgas koolstofdioxide (CO_2) in Nederland in 2030 met minimaal 49 procent is afgenomen, ten opzichte van de uitstoot in 1990. Het Klimaatakkoord vraagt onder meer om regionale afstemming over de opwekking van regionale elektriciteit en de verdeling van warmte. Die afstemming moet plaatsvinden in 30 regio's, waaronder de regio Twente.

Startnota RES
Het proces waarmee de RES Twente tot stand komt, is beschreven in de startnota voor de RES Twente. Deze is in de periode januari – februari 2020 vastgesteld in de 14 gemeenteraden, provinciale staten van Overijssel en het algemene bestuur van het waterschap Vechtstromen. In Enschede werd dat besluit op 3 februari 2020 genomen.

Concept-RES Twente 1.0
Een eerste aanzet voor de RES Twente (de concept-RES Twente) is op 7 april 2020 door ons college vastgesteld. De concept- RES beschrijft de ambitie voor de regionale structuur warmte en de hernieuwbare opwek van elektriciteit.
Twente kan een significante 'warmteregio' worden met de aanleg van een stedelijk warmtenet en een regionaal biogasnetwerk. Dit voorkomt verdere afwenteling op elektriciteit.

De concept-RES Twente gaat voor hernieuwbare opwek van elektriciteit uit van een stijging van de gezamenlijke jaarproductie tot 1,5 TWh in 2030. Die opgave wordt gerealiseerd door op daken zonnepanelen te leggen (circa 20 procent van het beschikbare dakoppervlak), de aanleg van zonnevelden (630 hectare) en de plaatsing van windturbines (54 grote windturbines en 15 zogenaamde dorpsmolens).

Bij de vaststelling van de concept-RES hebben wij aangegeven dat Enschede, onder voorbehoud van instemming door uw raad, voor 190 GWh bij zal dragen aan de RES Twente. Dat is circa 12,5 % van het totaal.

Voorbereiding voorontwerp RES Twente 1.0
In de zomer van 2020 zijn de Twentse gemeenten uitgedaagd om de concept-RES verder uit te werken. Die uitwerking heeft zowel binnen gemeenten als op regionaal niveau plaatsgehad. Op gemeentelijk niveau bestonden die voorbereidingen in veel gevallen uit het ontwikkelen van een Transitievisie warmte en ruimtelijk beleid voor het opwekken van zonne- en windenergie. Gemeenten hebben daarbij, ieder op hun eigen manier, hun inwoners betrokken.
Het maken van die plannen en visies vergde veel afstemming op regionaal niveau. Niet alleen tussen gemeenten, maar ook met de provincie Overijssel, het waterschap, netbeheerders en andere relevante stakeholders, zoals natuur- en milieuorganisaties, energiecoöperaties, kennisinstellingen en landbouworganisaties.

In de periode maart – april 2021 was er voor gemeenteraden, provinciale staten en het algemeen bestuur van het waterschap gelegenheid om te reageren op het voorontwerp van de RES Twente 1.0. Ook de Enschedese raadsfracties hebben hiervan gebruik gemaakt. Die reacties zijn samengevat in het Bijlagenboek van de RES Twente 1.0 (bijlage 2 bij dit voorstel).

Publieksvriendelijke samenvatting
In 2019 kwam het Nationale Klimaatakkoord tot stand. Dat akkoord beschrijft maatregelen en afspraken die er toe moeten leiden dat de uitstoot van het broeikasgas koolstofdioxide (CO_2) in Nederland in 2030 met 49 % is verminderd, ten opzichte van de situatie in 1990. Daarbij werd onder meer afgesproken dat er op regionale schaal plannen moeten worden gemaakt voor het opwekken van zonne- en windenergie en over de verdeling van warmte uit bovenlokale warmtebronnen.

De afstemming over de opwekking van duurzame elektriciteit en warmte vindt plaats in 30 regio's, waaronder de regio Twente. In de periode augustus 2020 – mei 2021 hebben (medewerkers en bestuurders van) lokale overheden samen met netbeheerders en maatschappelijke organisaties gewerkt aan een RES voor Twente. Het resultaat daarvan wordt nu teruggelegd bij de raden van de Twentse gemeenten, het algemeen bestuur van het waterschap Vechtstromen, en bij provinciale staten van Overijssel. Aan hen wordt gevraagd om de RES Twente 1.0 vast te stellen.

Het voorstel tot vaststelling van de RES Twente 1.0 zou op 6 juli door uw raad worden besproken. Maar dat bleef achterwege, omdat:
- eerder die avond het voorstel tot vaststelling van de Energievisie een raadsmeerderheid niet kon overtuigen en
- Enschede zich steeds op het standpunt heeft gesteld dat de inhoud van de Energievisie kaderstellend is voor de bijdrage die Enschede levert aan de Twentse energiedoelstelling.

Op 16 september jl. vond hierover een debat plaats in de vergadering van de Stedelijke commissie. Dat heeft inmiddels geleid tot het raadsbesluit van 21 december jl., waarbij de Energievisie alsnog werd vastgesteld. En daarmee is er ook weer een basis ontstaan voor de vaststelling van de RES Twente 1.0.

Beoogd effect
De RES Twente 1.0 is een belangrijke stap om te komen tot een bijdrage vanuit Twente aan het Klimaatakkoord. Dit draagt bij aan een vermindering van de CO_2-uitstoot met 95% in 2050, met als tussenstap een vermindering van 49% in 2030. Hoofddoelstellingen voor 2030 bestaan uit het duurzaam opwekken van 1,5 TWh en de realisatie van een Regionale Structuur Warmte om gebouwen duurzaam te verwarmen zonder fossiele brandstoffen (dus aardgasvrij). Hiermee wordt beoogd de klimaatverandering zoveel mogelijk tegen te gaan.

Argumenten
1.1 U heeft op 3 februari 2020 de Startnota voor de RES Twente vastgesteld.
U heeft op 3 februari spelregels vastgesteld voor de totstandkoming van de RES Twente. Het product dat u nu ter vaststelling krijgt voorgelegd, is conform die spelregels tot stand gekomen.

1.2 De Enschedese bijdrage aan de RES Twente is gebaseerd op de door uw raad vastgestelde Energievisie.
In de RES Twente 1.0 hebben wij laten optekenen dat de Enschedese bijdrage aan het bod bestaat uit een benutting van 20 % van het potentieel van zon op dak, uit de realisatie van 128 hectare aan zonnevelden en de plaatsing van 2 tot 3 grote windturbines. Met deze maatregelen kunnen we onze eigen energiedoelstelling realiseren, die bestaat uit een toename van het aandeel hernieuwbare energie in het totale energieverbruik met minimaal 8 procent.

Ook de op 21 december 2021 door de gemeenteraad vastgestelde Energievisie gaat er vanuit dat het aandeel hernieuwbare energie in de periode 2021 – 2030 met minimaal 8 % toeneemt. Die stijging van het aandeel hernieuwbare energie zou voornamelijk tot stand moeten komen door de plaatsing van windturbines en zonnepanelen. Met het oog daarop stelde de raad in zijn vergadering van 21 december 2021 beleidsregels vast, voor de beoordeling van aanvragen voor de aanleg van zonnevelden en kleine windturbines (tot 35 meter hoog).

Het besluit over de vaststelling van het beleidskader voor grote windturbines (tiphoogte tot 230 meter) werd uitgesteld. Dit hield verband met de wens de uitkomsten af te wachten van:
a. het onderzoek van GGD/RIVM naar afstandsnormen voor windturbines in het buitenland;
b. het in voorbereiding zijnde milieueffectrapport over onze nationale windturbinenormen.

Wij ~~U~~ zegden u toe ~~de raad toe~~ met u ~~hem~~ in overleg te treden over de manier waarop de weggevallen opwekcapaciteit wordt gecompenseerd, als de m.e.r. voor de nationale windturbinenormen of het nadere

onderzoek van GGD/RIVM tot een bijstelling van die normen leidt, waardoor de windturbinelocaties langs de N18 niet benut kunnen worden.
Dit vormt op zichzelf geen belemmering voor de vaststelling van de RES Twente 1.0.

Wij zullen onze Twentse partners over deze afspraak informeren, op het moment dat ~~u~~ wij hen in kennis stellen van uw besluit op dit voorstel.

1.3. U kon uw opvattingen over de RES Twente op verschillende momenten uitdragen.
In april 2020 kwam de concept-RES Twente beschikbaar. De concept-RES is door de colleges van de Twentse gemeenten, door het college van Gedeputeerde Staten en door het dagelijks bestuur van het waterschap Vechtstromen vastgesteld. De gemeenteraden, provinciale staten en het algemeen bestuur van het waterschap Vechtstromen konden gebruik maken van de mogelijkheid wensen en bedenkingen naar voren te brengen.
In de zomer van 2020 zijn de Twentse gemeenten uitgedaagd om de concept-RES verder uit te werken. Die uitwerking heeft zowel binnen gemeenten als op regionaal niveau plaatsgehad. Op gemeentelijk niveau bestonden die voorbereidingen in veel gevallen uit het ontwikkelen van een Transitievisie warmte en ruimtelijk beleid voor het opwekken van zonne- en windenergie. Gemeenten hebben daarbij, ieder op hun eigen manier, hun bevolking betrokken.
Het maken van die plannen en visies vergde veel afstemming op regionaal niveau. Niet alleen tussen gemeenten, maar ook met de provincie Overijssel, het waterschap, netbeheerders en andere relevante stakeholders, zoals natuur- en milieuorganisaties, energiecoöperaties, kennisinstellingen en landbouworganisaties.
Ook voor volksvertegenwoordigers werden er het afgelopen jaar bijeenkomsten georganiseerd. In de periode maart – april 2021 was er voor gemeenteraden, provinciale staten en het algemeen bestuur van het waterschap bovendien gelegenheid om te reageren op het voorontwerp van de RES Twente 1.0. Ook de Enschedese raadsfracties hebben hiervan gebruik gemaakt.

1.4 De ingekomen reacties zijn betrokken bij de ontwikkeling van het definitieve ontwerp.
De door gemeenteraden, de staten en het algemeen bestuur van het waterschap gemaakte opmerkingen zijn verwerkt in het definitieve ontwerp. Dat geldt ook voor opmerkingen en reacties die stakeholders (natuur- en milieuorganisaties, energiecoöperaties, kennisinstellingen en landbouworganisaties) naar voren hebben gebracht. Het bijlagenboek beschrijft de rode draad uit die reacties en geeft aan hoe die reacties zijn verwerkt. Een aantal moties en opmerkingen van belanghebbenden gaat over mogelijke ontwikkelingen van nieuwe technieken en de onderlinge afstemming van projecten en lokale koppelkansen. Hiervoor wordt in de periode van de RES 1.0 naar de RES 2.0 gewerkt met een Twentse Energieagenda. Hierin wordt een programmeertafel en een onderzoekstafel gevormd met partners uit het bedrijfsleven, onderwijs en overheden om ontwikkelingen op de voet te volgen en kansen te kunnen signaleren voor Twente.

1.6 De Stuurgroep van de RES Twente heeft gevraagd de RES Twente 1.0 in de huidige vorm vast te stellen.
De stuurgroep van de RES Twente vraagt nu aan de gemeenteraden, provinciale staten en het algemeen bestuur van het waterschap om het strategische koersdocument vast te stellen en zo bij te dragen aan de doelen uit het Nationaal Klimaatakkoord. Tevens wordt gevraagd akkoord te gaan met een inspanningsverplichting om de doelstellingen voor zowel duurzame opwek elektriciteit als voor de warmteopgave te realiseren.

De RES Twente 1.0 is inmiddels omarmd door provinciale staten van Overijssel, het algemeen bestuur van het Waterschap Vechtstromen en 12 van de 14 Twentse gemeenten.

Risico's
In algemene zin spelen bij de uitvoering en uitwerking van het Koersdocument van de RES Twente 1.0 dezelfde risico's, als die in het bestuursvoorstel over de Energievisie werden gesignaleerd, te weten:
a. De afspraken leiden tot extra taken en kosten, waarvoor nu nog geen dekking is.
b. De beschikbaarheid van de benodigde transportcapaciteit is onzeker.
c. Het creëren van voldoende draagvlak.

Voor de RES Twente geldt daarnaast dat realisatie van de nagestreefde doelen alleen kunnen worden bereikt als alle 16 samenwerkende partijen verantwoordelijkheid nemen en hun bijdrage leveren. Dat is niet vanzelfsprekend.

Financiële dekking van het voorstel
In het bestuursvoorstel dat voorziet in vaststelling van de Energievisie (BV21000541) wordt uitgebreid ingegaan op de financiële implicaties die samenhangen met de uitvoering van de Energievisie en de mate waarin daarvoor op dit moment al een dekking in de begroting aanwezig is.

Op deze plaats wordt daaraan toegevoegd dat er tot 1 januari 2022 voor de gemeente geen andere kosten aan deze vorm van bestuurlijke samenwerking zijn verbonden, anders dan de inzet die daarbij van de eigen adviseurs (max. 100 uur per jaar) wordt gevraagd. En voor de instandhouding van de RES organisatie na 1 januari 2022, zijn door VNG en IPO middelen gevraagd aan het Rijk.

Alternatieven
De gemeente zou de vaststelling van het koersdocument kunnen weigeren. In die situatie kan het escalatiemodel in werking treden, zoals dat in de Startnota van de RES Twente is beschreven.

Participatie
De voorbereiding van de RES Twente 1.0 liep min of meer gelijk op met de voorbereiding van onze eigen Energievisie. Zowel op regionaal als op lokaal niveau kon er daarbij worden meegedacht. Op regionaal niveau gebeurde dat bij bijeenkomsten die plaatsvonden met natuur- en milieu-organisaties, energiecoöperaties, kennisinstellingen en landbouworganisaties. De inbreng van deze stakeholders is verwerkt in het koersdocument.

Voor inwoners en belangenorganisaties in Enschede waren er de afgelopen jaren verschillende momenten waarop er kon worden meegedacht over het toekomstige energiebeleid. Dat deden zij bij de campagne Enschede wekt op (2016 -2017), bij de voorbereiding van de Notitie reikwijdte en detailniveau (2017 - 2018), bij de stadsbrede participatiebijeenkomst op 8 mei 2019, bij de voorbereiding van de Mobiliteitsvisie (2019), op verzoek van de raadscommissie omgevingsbeleid (februari 2020), bij een enquête over de warmtetransitie (september 2020) en bij de voorbereiding van gebiedsagenda's (start medio 2020 - heden). En uiteraard was er voor een ieder ook gelegenheid om zich uit te spreken over de ontwerp-Energievisie.

Voor een nadere toelichting op het doorlopen participatieproces verwijzen we kortheidshalve naar BV21000541.

Communicatie
Interne communicatie
Woordvoering en eventuele persvragen verlopen in beginsel via de RES Twente.

PR over besluit: nvt

Persbericht, ja of nee: nee.

Vervolg
In het nationaal Klimaatakkoord staat dat op 1 januari 2025 de omgevingsvergunningen moeten zijn verleend voor plannen voor het opwekken van hernieuwbare elektriciteit, die in het kader van de regionale energiestrategieën werden ontwikkeld. Om daar te komen wordt aangeraden de regionale energiestrategieën uit te werken in omgevingsvisies. In Enschede hebben we daar een voorschot op genomen, door de voorbereiding van de Energievisie te combineren met de ontwikkeling van de Visie landelijk gebied.

De RES Twente wordt tweejaarlijks geactualiseerd.

Bijlagen
1 Koersdocument RES Twente 1.0
2 Bijlagenboek RES Twente 1.0

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

de loco-Secretaris,	**de Burgemeester,**
E.A. Smit	drs. T.J.F.M. Bovens
